

คุณลักษณะ วจนานวัช

ผู้จัดการ
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
(ธ.ก.ส.)

JICA ผู้ช่วยให้ ธ.ก.ส. หยั่งรากผลิใบในฐานะธนาคารเพื่อการพัฒนาการเกษตร

“ถ้าไม่มี OECF หรือ JICA มาให้ความช่วยเหลือเมื่อ 40 ปีที่แล้ว ภาพปัจจุบันของ ธ.ก.ส. ก็คงไม่สามารถเป็นจริงได้” เป็นการบอกเล่าถึงความสัมพันธ์อันยาวนานและแนบแน่น ระหว่างรัฐบาลญี่ปุ่นกับรัฐบาลไทยในด้านการเกษตร โดยผ่าน OECF (Overseas Economic Cooperation Fund) ซึ่งต่อมาได้พัฒนามาเป็น JICA (Japan International Cooperation Agency) ผ่านการบอกเล่าของคุณลักษณะ วจนานวัช ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หรือ ธ.ก.ส. ธนาคารที่มีบทบาทสำคัญในการพลิกโฉมการเกษตรไทย

ทั้งนี้ JICA ได้เข้ามาให้ความช่วยเหลือกับ ธ.ก.ส. ตั้งแต่ทศวรรษแรกๆ ของการก่อตั้ง ธ.ก.ส. ผ่าน 17 โครงการด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปี 2520-2535 ที่ความสัมพันธ์มีความเข้มข้นอย่างมาก คุณลักษณะ ได้ขยายความต่อว่า ในระยะแรกนั้น ธ.ก.ส. ปล่อยสินเชื่อเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรได้เฉพาะในระยะสั้นเท่านั้น ด้วยข้อจำกัดด้านเงินทุน แต่เมื่อรัฐบาลญี่ปุ่นเห็นว่า ธ.ก.ส. เป็นสถาบันการเงินเพื่อการพัฒนาภาคการเกษตรของประเทศ การให้สินเชื่อระยะสั้นเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอต่อการพัฒนาภาคการเกษตรของประเทศไทย จึงอนุมัติโครงการสินเชื่อระยะยาวผ่าน JICA ซึ่งนอกจากจะเป็นการก้าวกระโดดที่สำคัญของ ธ.ก.ส. จากที่เคยให้เกษตรกรกู้ได้แต่ระยะสั้นแล้ว ยังเป็นการยกระดับขีดความสามารถของธนาคารผ่านความช่วยเหลือด้านวิชาการของธนาคารเองด้วย โดย JICA ได้ส่งผู้เชี่ยวชาญเข้ามาให้ความรู้และการช่วยเหลือทางวิชาการต่างๆ กับเจ้าหน้าที่ ธ.ก.ส. “ถือเป็นการเปลี่ยนผ่านจากธนาคารเพื่อการเกษตรธรรมดาเป็นธนาคารเพื่อพัฒนาการเกษตร ทำให้เกิดการพัฒนาระบบในภาคเกษตรอย่างแท้จริง” คุณลักษณะได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพวิวัฒนาการของ ธ.ก.ส. ในอดีตจากการช่วยเหลือของรัฐบาลญี่ปุ่น

สำหรับความพิเศษของการปล่อยกู้สินเชื่อระยะยาวนั้น นอกเหนือจากการที่รัฐบาลญี่ปุ่นยินยอมให้กู้เป็นระยะเวลา 30 ปีด้วยอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำแล้ว คุณลักษณะอธิบายเพิ่มเติมว่า เมื่อ ธ.ก.ส. มีการปล่อยกู้ระยะยาวโดยมีระยะเวลาตั้งแต่ 5-15 ปีแล้ว ผลที่ตามมาอย่างมีนัยยะสำคัญคือ ทำให้เกิดการพัฒนาระยะยาวในภาคการเกษตรได้ เกษตรกรสามารถขอใช้สินเชื่อนี้เพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ อาทิเช่น เพื่อซื้อเครื่องจักรกลการเกษตรหรือเพื่อการพัฒนาเชิงเกษตรที่ต้องใช้เวลาในการคืนทุน ซึ่งถ้าเป็นแหล่งเงินทุนปกติของ ธ.ก.ส. จะไม่สามารถรองรับความต้องการในลักษณะนี้ได้

ขณะเดียวกัน JICA ก็มีบทบาทอย่างมากในการถ่ายทอดองค์ความรู้ใหม่ๆ ให้กับเจ้าหน้าที่ ธ.ก.ส. โดยก่อนอนุมัติโครงการ JICA จะส่งเจ้าหน้าที่มาช่วยพิจารณาและจัดเตรียมเอกสารเพื่อยื่นเสนอโครงการ และเมื่อโครงการได้รับการอนุมัติแล้ว จะมีเจ้าหน้าที่มาช่วยดำเนินการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการเพื่อปล่อยกู้สินเชื่อระยะยาวให้กับเกษตรกรต่อไป ทั้งนี้ ความช่วยเหลือของ JICA มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ธ.ก.ส. เนื่องจากการปล่อยกู้สินเชื่อระยะยาวเป็นภารกิจใหม่ของ ธ.ก.ส. ในขณะนั้น ซึ่งองค์

ความรู้จากประสบการณ์ของประเทศญี่ปุ่นก็ถือว่ามีความรู้มากต่อการยกระดับขีดความสามารถของ ธ.ก.ส.

เมื่อถามถึงความประทับใจที่มีต่อการร่วมงานที่ผ่านมากับ JICA แล้ว คุณลักษณะที่มีความประทับใจอยู่ 3 เรื่องหลัก ๆ ประการแรกเป็นความประทับใจต่อรูปแบบการให้ความช่วยเหลือของรัฐบาลญี่ปุ่น ซึ่งคุณลักษณะมองว่าความช่วยเหลือดังกล่าวมีความพิเศษเฉพาะตัว เพราะไม่ใช่แค่การให้เงินกู้แต่มาพร้อมกับการแบ่งปันองค์ความรู้ ด้วย ส่งผลให้เกษตรกรไทยสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาภาคการเกษตร คุณลักษณะจึงนิยามบทบาทของ JICA ว่า “เป็นเสมือนสะพานเชื่อมให้เกิดการพัฒนาในภาคการเกษตรของประเทศไทย”

ประการต่อมา สิ่งหนึ่งที่เงินกู้ญี่ปุ่นต่างจากแหล่งเงินกู้อื่น ๆ คือ การให้คำแนะนำในการป้องกันความเสี่ยง อันอาจเกิดจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ซึ่งทำให้เงินกู้ที่ ธ.ก.ส. ได้รับจากรัฐบาลญี่ปุ่น ไม่ได้รับผลกระทบเมื่อครั้งประเทศไทยประสบวิกฤตเศรษฐกิจ

ประการสุดท้ายเป็นความประทับใจต่อเพื่อนร่วมงานชาวญี่ปุ่นที่ทุ่มเท จริงจังและมีวินัยในการทำงานสูง อีกทั้งเจ้าหน้าที่ของ JICA ต่างก็เป็นผู้ที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในงานของตนเองอย่างแท้จริง ซึ่งการใช้ความรู้คู่กับการให้ทุนได้กลายมาเป็นนโยบายที่สำคัญของ ธ.ก.ส. เช่นกัน ขณะเดียวกัน คุณลักษณะเองได้นำเอาความประทับใจต่าง ๆ และประสบการณ์ที่ได้รับจากการร่วมงานกับ JICA มาปรับใช้ในการทำงาน และมองว่า “เป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้ผมประสบความสำเร็จในการทำงานใน ธ.ก.ส. จนถึงปัจจุบันนี้”

สุดท้ายนี้ คุณลักษณะได้ฝากไปยัง JICA ว่า แม้ว่าเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไทยจะดีขึ้นอย่างมากจากในอดีต แต่หากพิจารณาในภาคการเกษตรแล้ว จะเห็นว่ายังคงมีช่องว่างอยู่มากพอสมควร ซึ่ง ธ.ก.ส. ก็ยังปรับเปลี่ยนการดำเนินงานของตนเองอย่างไม่หยุดนิ่ง เพื่อช่วยเติมเต็มช่องว่างดังกล่าวและพัฒนาภาคการเกษตรให้มีความก้าวหน้ายิ่งขึ้น ซึ่งตนเชื่อมั่นว่ารูปแบบการพัฒนาภาคการเกษตรของประเทศไทยจะสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในประเทศไทยได้อย่างลงตัว ด้วยเหตุนี้ คุณลักษณะจึงคาดหวังที่จะเห็น “ความร่วมมืออย่างต่อเนื่องระหว่างรัฐบาลญี่ปุ่นโดยมี JICA เป็นตัวเชื่อม กับ ธ.ก.ส. เพื่อเติมเต็มบทบาทการเป็นธนาคารเพื่อการพัฒนาการเกษตรของ ธ.ก.ส. ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น”

